

**CONSERVATORIO PROFESIONAL DE MÚSICA
OURENSE**

**PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA
DE
LINGUAXE MUSICAL**

CURSO 2007-2008

CONSIDERACIÓNS DIDÁCTICAS XERAIS

Consideramos que vivir a música, facer música, comprendela, son os fundamentos básicos da aprendizaxe musical. A meta máis clara dunha educación musical debe consistir en que os alumnos amen e comprendan a música. Por iso, unha boa educación musical será a que contemple o desenvolvemento da mente e do espírito con e a través da música.

Os **OBXECTIVOS** xerais da educación musical débense centrar en dous aspectos: a **EXPRESIÓN** e a **PERCEPCIÓN**. Polo tanto, a vinculación dos alumnos coa música debe levarse a cabo partindo dunha espontánea expresión vocal, instrumental e corporal, así como dunha capacidade perceptiva que lle faga adquirir unha sensibilización musical que capacite ós alumnos para asimilar todos os coñecementos que o amplo e completo mundo musical lles vai a proporcionar durante todo o período educativo que eles emprenden.

Os obxectivos deben contemplar un traballo sobre:

1. A **actividade sensorial** na que importa sentir antes de comprender ou aprender.
2. O **desenvolvemento da imaxinación** nas experiencias derivadas do xogo sonoro, capaz de espertar e potenciar unha facultade tan enriquecedora como é a creatividade.
3. Unha **coordinación e un equilibrio xestual**: Ben sexa na articulación vocal, na práctica instrumental ou no movemento corporal.

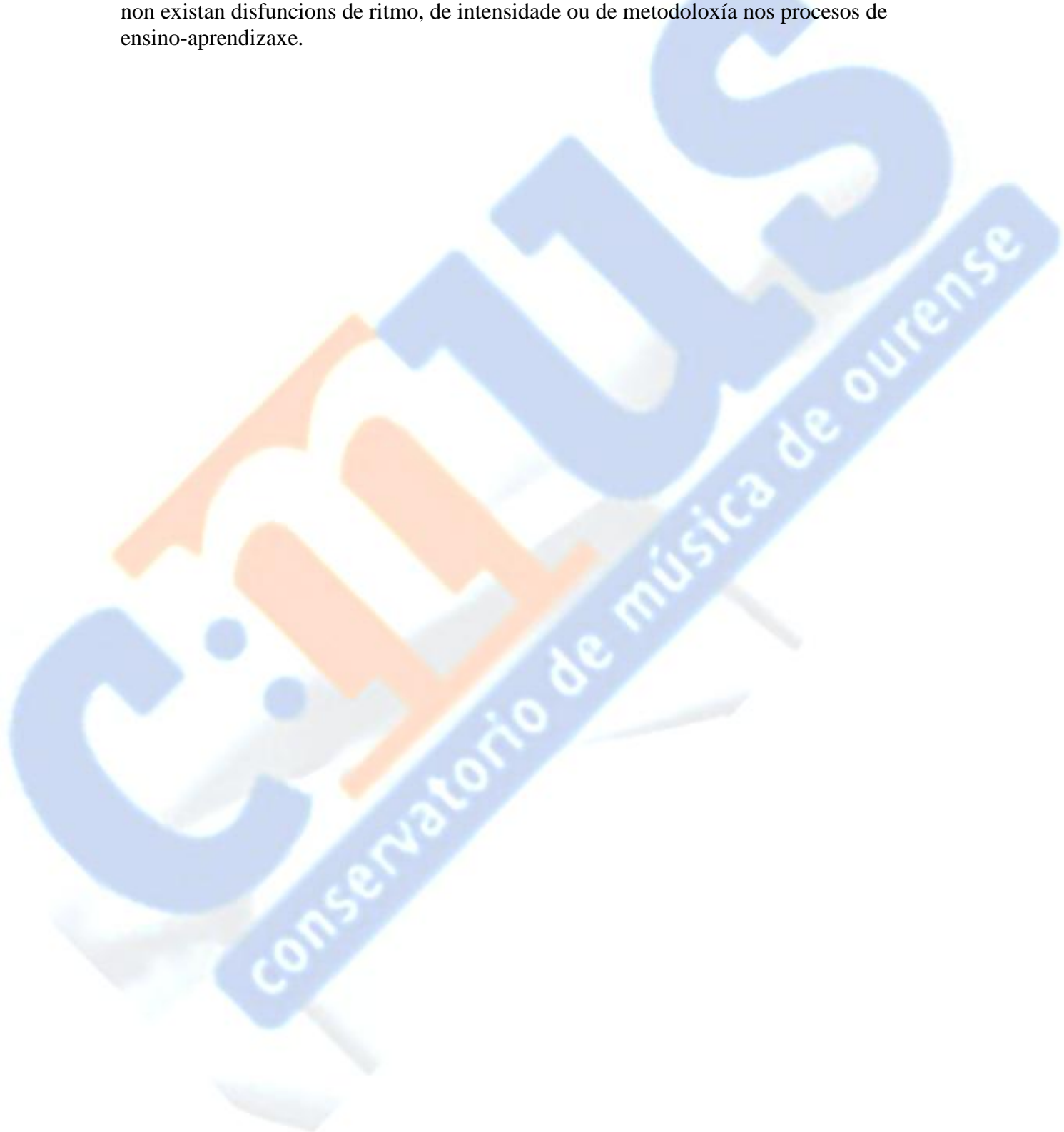
A metodoloxía activa é na que se centrará fundamentalmente o desenvolvemento do traballo educativo e que se desenvolverá a través do método global partindo dos elementos musicais globalmente para chegar posteriormente á especialización.

A obsesión por lograr coñecementos musicais pode entorpecer e dificultar a expresividade e o gusto pola música. Polo tanto tódalas actividades que propoñemos ós alumnos deben de realizarse a través dunha expresividade e percepción eminentemente activa e sensorial, antes de implicar unha acción mental de análise ou razonamiento (sentir antes de aprender).

A finalidade esencial da linguaxe musical é o desenvolvemento das capacidades vogais, rítmicas, psicomotrices, auditivas e expresivas, de modo que o código musical poida converterse en instrumento útil e eficaz de comunicación. Desenvolvendo para iso as destrezas necesarias para a produción e percepción de mensaxes.

A presentación dos contidos de grao elemental céntrase sobre tres grandes eixos. O uso da voz e a súa función comunicativa a través do canto, a consideración dos aspectos psicomotores no desenvolvemento da educación rítmica e, finalmente, a escoita musical comprensiva. A aprendizaxe, polo tanto, baseado na práctica sistemática suscítanse como metas catro capacidades esenciais: Saber escoitar, saber cantar, saber ler e saber escribir, establecendo devandito proceso de acordo á seguinte orde: Facer-oír, sentir-recoñecer, entender.

No desenvolvemento dos contidos terase en conta, especialmente durante os dous primeiros anos, a realidade de coñecementos e práctica musical coa que os alumnos se incorporan ó ensino especializado da música, así como os contidos das demais materias que estudan os alumnos paralelamente á linguaxe. Tamén se procurará en todo momento, unha adaptación ás características propias das etapas de maduración mental nas que devanditos alumnos se atopan, xa que desta subordinación depende que non existan disfuncions de ritmo, de intensidade ou de metodoloxía nos procesos de ensino-aprendizaxe.

LINGUAXE MUSICAL

OBXECTIVOS XERAIS. GRAO ELEMENTAL

O ensino de Linguaxe Musical terá como obxectivo, a través dos seus diferentes cursos, contribuir a desenvolver nos alumnos as capacidades seguintes:

1. Compartir vivencias musicais cos compañeiros do grupo, que lle permitan enriquecer a súa relación afectiva coa música a través do canto, do movemento, da audición e de instrumentos.
2. Utilizar correctamente a emisión vogal para a entonación dos sons dentro do ámbito propio de cada voz.
3. Combinar e coordinar a voz coas capacidades rítmicas dos membros do corpo: mans, pes, dedos.
4. Integrar a propia execución vogal dentro do conxunto coordinado de voces ou instrumentos, atendendo ó resultado sonoro.
5. Demostrar a coordinación necesaria para a correcta interpretación do ritmo, utilizando as destrezas de asociación e disociación correspondente.
6. Memorizar e posuír un repertorio básico de melodías e cancións que conduzan a unha mellor comprensión dos distintos parámetros musicais.
7. Potenciar o desenvolvemento da memoria musical racional, axudada polos aspectos sensoriais visual e auditivo da mesma, ós que se sumará o aspecto táctil ou muscular na práctica instrumental.
8. Utilizar o "oído interno" para relacionar a audición coa súa representación gráfica, así como para recoñecer timbres, duración, estruturas formais, rítmicas, armónicas, polifónicas, indicacións dinámicas, expresivas, temporais, etc.
9. Realizar experiencias armónicas, formais, tímbricas, etc., que están na base do pensamento musical consciente, partindo da práctica auditiva, vogal e instrumental.
10. Adquirir o grao suficiente de coñecementos teóricos e prácticos que permitan ó alumno utilizar os elementos da linguaxe musical de forma racional e autónoma.
11. Relacionar os coñecementos prácticos de lectura e escritura co repertorio propio do instrumento.

OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DA ENTONACIÓN

- Compartir vivencias musicais cos compañeiros do grupo, que lle permitan enriquecer a súa relación afectiva coa música a través do canto.
- Coñecemento da voz e o seu funcionamento e utilización correcta do aparello respiratorio.
- Controlar a respiración, emisión, articulación, etc.
- Perfeccionar a articulación a través da emisión e colocación da voz.
- Traballar a entonación interior.
- Traballar os parámetros do son, timbre, ton, intensidade, cor, duración, afinación determinada e indeterminada, etc., e os elementos agónicos, dinámicos, mediante o canto e a expresión vogal.
- A improvisación vogal.
- Dominar a entonación interválica mediante a memorización de fórmulas:
 - . fórmulas de entonación.
 - . fórmulas cadenciais.
 - . fórmulas de enlace.
- Introducción ó canto coral como un medio idóneo para dissociar as voces do acompañamento instrumental ou vogal.
- Mostrar de forma práctica os conceptos armónicos mediante o canto. Memorizar fragmentos.

CONTIDOS DA ENTONACIÓN

- Os contidos didácticos estarán seleccionados tendo en conta estes aspectos:
 - . Preparación dinámica, fraseo e carácter.
 - . Preparación vogal: Respiración, afinación, articulación, vocalización e automatismo verbal.
- O repertorio de cancións estará formado polos seguintes xéneros:
 - . Populares do lugar, do territorio español e doutros países do mundo.
 - . Inéditas a unha, dúas ou varias voces. Cánones.
 - . Con acompañamento entonado, ostinato rítmico.
 - . Creadas polo grupo ou individualmente.
 - . Modernas diferentes estilos actuais.
 - . Memorizar e reproducir vocalmente fragmentos melódicos ou cancións.
 - . Reproducir vocalmente intervalos melódicos simples, maiores, menores e xustos, dentro e fóse do concepto tonal.
 - . Interpretación vogal de obras con ou sen texto, con ou sen acompañamento.
 - . Partindo da práctica vogal, realizar experiencias armónicas, formais, tímbricas, etc., que están na base do pensamento musical consciente.
 - . Improvisar vocalmente elementos da linguaxe con ou sen proposta previa.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN DA ENTONACIÓN

- Conseguir o control do aire en actitudes concretas e relaxadas eliminando as tensións. Traballo da capacidade pulmonar, control de: emisión do son, calidade, fatiga, control do aire, relaxación do pescozo e cabeza.
- Conseguir a impostación da voz traballando a vocalización e a afinación.
- Considerar a técnica ó servizo do fraseo e dominio da voz. Ter en conta a hixiene vocal.
- Imitar estruturas melódicas coa voz.
- Sentir o son interiormente, en temas xa coñecidos: silenciando períodos e silenciando frases.
- Improvisar e crear vocalmente, utilizando a voz como un instrumento musical.
- Mostrar boa memoria musical.

OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DO RITMO

- Desenvolver a creatividade rítmica.
- Fomentar a expresividade colectiva a través do ritmo.
- Desenvolver a pulsación interna.
- Asimilar e concienciarse da acentuación rítmica.
- Dominar os seguintes compases específicos dos contidos.
- Afianzar o dominio do ritmo a través da mestura de compases.
- Traballar patróns rítmicos específicos en diferentes compases correspondentes ós niveis do curso.
- Combinar con soltura as equivalencias.

CONTIDOS ESPECÍFICOS DO RITMO

- Percepción, identificación e interiorización do pulso.
- Percepción e identificación do acento.
- Recoñecemento de compases binarios, ternarios e cuaternarios.
- Figuras rítmicas. Fórmulas rítmicas básicas. Simultaneidade de ritmos.
- Tempo e agónica.
- Práctica, identificación e coñecemento de fórmulas rítmicas básicas orixinadas polo pulso binario ou ternario.
- Práctica, identificación e coñecemento de grupos de valoración especial contidos nun pulso.
- Práctica, identificación e coñecemento de signos que modifican a duración (puntiños, ligaduras).
- Práctica, identificación e coñecemento de feitos rítmicos característicos: síncoas, anacrusa, etc.
- Práctica e identificación de cambios de compás con interpretación de equivalencias pulso=pulso ou figura=figura.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO RITMO

- Conseguir a asimilación rítmica con exercicios prácticos utilizando instrumentos de percusión corporal, exercicios prácticos de movementos e instrumentos de percusión Orff.
- Valorar a creatividade a través da improvisación libre e controlada, proponendo continuamente actividades nas que se fomente a creatividade do alumno, o que se traducirá no traballo de composición rítmica dende o primeiro momento e dentro dos niveis propios dos contidos de cada curso.
- Respetar o marco de actuación de esquemas rítmicos en situación de improvisación.
- Analizar os ritmos específicos dunha partitura.
- Recoñecer auditivamente o pulso dunha obra, fragmento, así como o acento periódico.
- Manter o pulso durante períodos breves de silencio.
- Executar, a través de percusión, instrumental, corporal ou vocalmente estruturas rítmicas dunha obra ou fragmento.
- Aplicar un texto a un ritmo sinxelo ou viceversa.
- Improvisar estruturas rítmicas sobre un fragmento escoitado.

OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DA AUDICIÓ

- Desenvolver a capacidade auditiva, atendendo ós contidos específicos de cada curso.
- Traballar a escritura musical de cancións e pezas oídas, en relación ós niveis de cada curso.
- Traballar o ditado de pezas musicáis gravadas.
- Fomentar a audición de recitáis e concertos en directo.

CONTIDOS ESPECÍFICOS DA AUDICIÓ

- Recoñecemento auditivo de intervalos armónicos simples-maiores, menores e xustos.
- Sensibilización e coñecemento de grados e funcións tonáis, escalas, alteracións.
- Sensibilización, identificación e recoñecemento de elementos básicos, armónicos e formáis -tonalidad, modalidade, estruturas armónicas, cadencias, modulaciones, frases, ordenaciones formáis-: Repeticións, imitacións, variacións, contraste, sobre obras adaptadas ó nivel.
- Reprodución de dictados rítmicos, melódicos e rítmico-melódicos a unha voz.
- Reprodución de cancións memorizadas.
- Identificación de erros ou diferenzas entre un fragmento escrito e o escoitado.
- Identificación, coñecemento e interpretación dos términos e signos que afectan á expresión.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN DA AUDIÇÃO

- Identificar auditivamente estruturas armónicas e reproducir esquemas rítmicos e melódicos coñecidos.
- Ser capaz de realizar, mediante o oído interno, a partitura de pezas e cancións previamente memorizadas.
- Descubrir, logo dunha audición, os trazos característicos dunha obra.

OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DA LINGUAXE MUSICAL E TEORÍA

- Lograr a asimilación intelectual dos contidos prácticos.
- Representación gráfica da música como medio de comunicación.
- A linguaxe musical como representación do son, o movemento e a forma.
- Adquirir unha linguaxe escrita e oral rica e expresiva dentro do mundo musical.
- Capacidade para comprender e explicar calquera documento tanto en partitura musical como en teoría ou historia da música.

CONTIDOS DA LINGUAXE MUSICAL E TEORÍA

- Práctica de lectura de notas unidas á emisión vogal do son que lle corresponde.
- Práctica de claves.
- Práctica de lectura de notas escritas verticalmente en claves de SOL e FA en 4ª, e no seu caso, as claves propias do instrumento traballado.
- Sensibilización e coñecemento de graos e funcións tonáis, escalas, alteracións.
- Coñecementos dos termos que afectan á expresión.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN DA LINGUAXE MUSICAL E TEORÍA

- Explicar verbalmente ou por escrito os contidos.
- Realizar unha posta en común de temas elaborados en grupos ou individualmente.
- Ler textos a primeira vista con fluidez e comprensión.
- Mostrar nos estudos capacidade de aprendizaxe progresiva e individualmente.
- Interpretar os textos musicáis empregando a medida, afinación, articulación e fraseos adecuados.

PRIMEIRO CURSO DE LINGUAXE MUSICAL

- RITMO

- . Pulsación.
- . Acentuación.
- . Compases: 2/4, 3/4, 6/8. (marcar o compás ó alzar)
- . Anacrusa.
- . Síncopa.
- . Nota a contratempo.
- . Improvisación rítmica.
- . Figuras rítmicas:
- . Diferentes combinacións con estas figuras:

en subdivisión binaria:

en subdivisión ternaria:

- ENTONACIÓN

- . Técnica do canto: respiración, relajación, colocación, emisión e vocalización.
- . Interpretación de cancións ó unísono. Canon. Cancións traicionáis. Con e sen acompañamento, con e sen texto.
- . Repertorio de 8 cancións (memorizadas).
- . Escalas DO M, LA m e os respectivos acordes tonáis.
- . Improvisación vocal con notas propias dos acordes tonáis.
- . Dinámica: pp, p, mp, mf, f, ff, ligadura de fraseo, reguladores.

- AUDICIÓN

- . Audición e análise de cancións: métrica, melodía (ámbito), motivos, frases, forma e harmonía, de acordo cos contidos do curso.
- . Memorización e recoñecemento de fragmentos sinxelos.
- . Recoñecemento de acordes tonáis e estruturas armónicas.
- . Identificación modal (M-m).
- . Representación gráfica de aspectos rítmicos e melódicos (ditado).

- LINGUAXE MUSICAL E TEORÍA

Conceptos de:

- Notas.
- Figuras.
- Silencios.
- Pentagrama.
- Liñas divisorias e adicionáis.
- Clave de Sol, de Fa en 4ª e clave do instrumento.
- Compases crúsicos e anacrúsicos.
- Tempos fortes e débiles.
- Síncopa.
- Escalas ascendentes e descendentes (ordenamiento con números arábigos).
- Ton e semitono.
- Estrutura armónica. Acordes tonales.
- Notas de paso e floreo.
- Signos de prolongación: ligadura, puntiño, calderón.
- Signos de repetición: DÁ CAPO,
- Alteracións.
- Intervalos: numérico, ascendente, descendente, melódico e armónico.
- Frase, semifrase (pregunta-resposta) e motivos.

SEGUNDO CURSO DE LINGUAXE MUSICAL

- RITMO

- . Pulsación.
 - . Acentuación.
 - . Compases: os do curso anterior (2/4, 3/4, 6/8) e 4/4, 3/8, 9/8, 12/8 sen subdividir.
- Marcando o compás ó alzar.
- Equivalencias: pulso=pulso (=)
- . Síncopas.
 - . Notas a contratempo.
 - . Figuras rítmicas.
 - . Valores e combinacións:

en subdivisión binaria:

en subdivisión ternaria:

- ENTONACION

- . Técnica do canto: respiración, relaxación, colocación, emisión e vocalización.
- . Interpretación de cancións con e sen acompañamento, con e sen texto.
- . Repertorio de 8 cancións memorizadas.
- . Improvisación vocal con notas do acorde e notas estrañas (de paso e floreo).
- . Escalas e acordes tonales ata 3# e 3b maiores e menores.
- . Escala menor armónica e melódica.
- . Tempo: términos relativos ó movemento de interpretación: Allegro, Andante, Lento.
- . Metrónomo.
- . Dinámica: pp, p, mp, mf , f, ff, reguladores,
- . Acentuación e articulación, ligadura de fraseo.

- AUDICIÓN

- . Audición e análise de cancións: métrica, melodía (ámbito), motivos, frases, forma e harmonía de acordo ós contidos do curso.
- . Memorización e recoñecemento de fragmentos sinxelos.
- . Recoñecemento de acordes tonales e estruturas armónicas.
- . Recoñecemento de ambos modos e armónicamente: PM, Pm.
- . Representación gráfica de elementos melódicos e rítmicos dados no curso; con recoñecemento previo da estrutura armónica da melodía, o compás (2/4, 3/4 ou 6/8) e a nota de comezo.
- . Tonalidades ata 1# e 1b.

- LINGUAXE MUSICAL E TEORÍA

- . Lectura en clave de SOL, FA en 4ª e a do instrumento do alumno.
- . Especie de intervalos. (Maiores, menores e xustos).
- . Efecto das alteracións para o aumento ou redución das distancias interválicas.
- . O becuadro, dobre sostido.
- . Escalas diatónicas: maiores, menores (os 4 tipos) ata 3# e 3b. Concepto de sensible.
- . Tonalidades.
- . Tons relativos.
- . Tons homónimos.
- . Síncopa e contratempo.
- . Formación de cadencias: perfecta, rota e semicadencia.
- . Signos de repetición: D.C. e FIN
- . Signos de articulación: o picado.
- . Termos: cresc., dim., rit., accel., più lento, più mosso, a tempo.
- . Subdivisión binaria e ternaria.
- . Equivalencias: pulso = pulso , corchea = corchea
- . Dousiño e tresíño.
- . Alteracións accidentais e propias.
- . Floreo e floreo descendente cromatizado.

TERCEIRO CURSO DE LINGUAXE MUSICAL

-RITMO

O contido dos niveís anteriores máis:

- . Compases: 2/2.
- . Equivalencias: pulso=pulso corchea=corchea
- . Diferentes combinacións rítmicas:

en subdivisión binaria:

en subdivisión ternaria:

- . Percutir exercicios rítmicos coas dificultades do curso (sen lectura de notas).
- . Sostentamento dun ritmo en ostinato mentres se canta a melodía.
- . Traballar a lectura relativa ou Do móbil.
- . Afianzar a clave de FA en 4ª e a do instrumento do alumno.
- . Lectura vertical.

- ENTONACIÓN

- . Técnica do canto: respiración, relaxación, colocación, emisión e vocalización.
- . Interpretación de cancións con e sen acompañamento, con e sen texto.
- . Repertorio de 8 cancións memorizadas.
- . Transportar melodías a outros tons cantando a letra.
- . Entonar escalas e acordes tonales ata 5# e 5b maiores e menores.
- . Entonar intervalos Maiores, menores e xustos.
- . Entonar escalas homónimas.
- . Reguladores, ligaduras de fraseo, acentuación e articulación.
- . Afianzamento do son alterado.
- . Improvisación de pequenas frases melódicas segundo esquema armónico dado.
- . Entonación polifónica a dous ou tres voces.

- AUDICIÓN

- . Audición e análise de cancións: métrica, ámbito, motivos, frases, forma e harmonía.
- . Recoñecemento e memorización de fragmentos sinxelos.
- . Recoñecemento de cadencias e estruturas armónicas (con acordes tonales).
- . Escritura de melodías sinxelas memorizadas.
- . Representación gráfica de elementos melódicos e rítmicos do nivel de segundo curso; con recoñecemento previo da estrutura armónica da melodía, o compás (2/4, 3/4 ou 6/8) e a nota de comezo.
- . Recoñecemento de intervalos sinxelos: Maiores, menores e xustos.

- LINGUAXE MUSICAL E TEORÍA

- . Lectura relativa ou Do móbil e as claves de Sol, Fa en 4ª e as propias do instrumento.
- . O Tempo. Metrónomo.
- . Escalas (todas): Formación das mesmas e os 4 tipos maiores e menores. Relación interválica respecto da tónica e os grados entre si.
- . Tonalidades.
- . Tons homónimos.
- . Especies de intervalos.
- . Grupos de valoración especial: catrío, seisío e tresío irregular.
- . Signos de repetición: D.C. e Coda, 1ª e 2ª vez.
- . Cadencias: perfecta, semicadencia e rota.
- . Conceptos armónicos:
 - Notas estrañas: apoiatura, anticipación, paso cromática e apoyatura cromática.
 - Dominante da dominante.
 - Cuarta e sexta cadencial.
 - Acordes: III, VI, II (e en 1ª inversión) e II con sétima diatónica.
 - Subdominante menor no maior.
 - Sexto e sétimo rebaxado no maior.
 - Modulación ou flexión: ton maior ou menor ó seu homónimo; ton maior ó da dominante; ton menor ó da subdominante.
- . Análise de cancións: tonalidad, frases, forma, estrutura armónica, cadencias e notas estrañas.
- . Escritura de melodías segundo esquema armónico con notas do acorde e notas estrañas (paso, floreo, apoiatura). Tamén en forma de pregunta-resposta.
- . Escritura a 4 voces (enlace armónico por nota común). En dúas claves.

CUARTO CURSO DE LINGUAXE MUSICAL

- RITMO

O contido dos niveís anteriores máis:

- . Compases: 3/8, 3/2
- . Interpretación de cambios sinxelos de compás: pulso=pulso, corchea=corchea.
- . Interpretación de compases a un tempo (2/4, 3/4).
- . Figuracións rítmicas.

en subdivisión binaria:

en subdivisión ternaria:

- . Percutir exercicios rítmicos coas dificultades do curso (sen lectura de notas).
- . Soster un ritmo en ostinato mentres se canta a melodía.
- . Traballar a lectura relativa ou Do móbil.
- . Afianzar as claves do instrumento do alumno.
- . Lectura vertical.
- . Práctica de grupos de valoración especial: dousíño en 3 partes, tresíño en 2 partes e catríños en 3 partes.
- . Práctica da acentuación irregular.

- ENTONACIÓN

- . Técnica do canto: respiración, relaxación, colocación, emisión e vocalización.
- . Interpretación de cancións con e sen acompañamento, con e sen texto, tendo en conta os termos de expresión: agónicos, dinámicos e de carácter.
- . Repertorio de 8 cancións memorizadas.
- . Transportar melodías a outros tons cantando a letra.
- . Entonar escalas e acordes tonales ata 7# e 7b maiores e menores e os seus acordes tonáis, e escalas homónimas.
- . Entonar intervalos simples: Maiores, menores e xustos.
- . Entonar escalas homónimas.
- . Entonación polifónica a tres voces.
- . Improvisación de pequenas frases melódicas segundo esquema rítmico-armónico dado.

- AUDICIÓN

- . Audición e análise de cancións: métrica, ámbito, motivos, frases, forma e harmonía.
- . Recoñecemento e memorización de fragmentos sinxelos.
- . Recoñecemento de cadencias e estruturas armónicas (con acordes tonales).
- . Escritura de melodías sinxelas memorizadas.
- . Representación gráfica de elementos melódicos e rítmicos do nivel de segundo curso; con recoñecemento previo da estrutura armónica da melodía, o compás e a nota de comezo.
- . Recoñecemento de intervalos sinxelos: Maiores, menores e xustos.

- LINGUAXE MUSICAL E TEORÍA

- . Afianzamento de intervalos e tonalidades (todas). Grados tonales e modais.
- . Normas para achar unha tonalidade.
- . Términos agóxicos, dinámicos e de carácter.
- . Escalas pentátona, exátona e cromática.
- . Grupos de valoración especial.
- . Estrutura da frase musical.
- . Dobre puntiño.
- . Conceptos armónicos:
 - Notas estrañas: elisión.
 - Dominantes secundarias.
 - Serie de sétimas.
 - Acordes: de quinta aumentada e sexta napolitana.
 - Enlace de acordes por nota común e transporte.
 - Modulación ou flexión: do maior ó ton da subdominante e ó ton do II grado (m). Dende unha tonalidade menor ó ton do VII (M).
- . Análise de cancións: tonalidade, frases, forma, estrutura armónica, cadencias e notas estrañas.
- . Escritura de melodías segundo esquema armónico con notas do acorde e notas estrañas (paso, floreo, apoiatura). Tamén en forma de pregunta-resposta.
- . Escritura a 4 voces (enlace armónico por nota común). En dúas claves.

LINGUAXE MUSICAL

OBXECTIVOS XERAIS. GRAO PROFESIONAL

O ensino de "Linguaxe Musical" no grado profesional terá como obxectivo contribuir a desenvolver nos alumnos as capacidades seguintes:

- a) Compartir vivencias musicáis cos demás elementos do grupo que lle permita enriquece-la súa relación afectiva coa música a través do canto e de participación instrumental en grupo.
- b) Coñecer os elementos da linguaxe musical e a súa evolución histórica, para relacionalos coas obras musicáis dentro do seu tempo e a súa circunstancia.
- c) Interpretar correctamente os símbolos gráficos e coñecer os que son propios da linguaxe musical contemporáneo.
- d) Utilizar a disociación motriz e auditiva necesarias para executar e escoitar con independencia desenvolvementos rítmicos ou melódicos simultáneos.
- e) Recoñecer e representar gráficamente obras, fragmentos musicáis a unha ou dúas voces realizadas con diferentes instrumentos.
- f) Recoñecer a través da audición e da lectura estruturas armónicas básicas.
- g) Utilizar os coñecementos sobre a linguaxe musical para afianzar e desenvolver hábitos de estudo que propicien unha interpretación consciente.

CONTIDOS

1. RÍTMICOS

- Práctica, identificación e coñecemento de compases orixinados por dous ou máis pulsos desiguais.
- Coñecemento e práctica de metros irregulares con estruturas fixas ou variables.
- Recoñecemento e práctica de grupos de valoración especial con duracións e posicións métricas varias.
- Práctica de ritmos simultáneos que supoñen divisións distintas da unidade.
- Práctica de estruturas rítmicas atípicas en compases convencionais.
- Práctica de música sen compasear.
- Recoñecemento e práctica de ritmos característicos.
- Práctica de cambios de compás con unidades iguais ou diferentes e aplicación das equivalencias indicadas.
- Desenvolvemento de hábitos interpretativos a partir do coñecemento e análise dos elementos rítmicos.

2. MELÓDICO-ARMÓNICOS

- Práctica auditiva e vogal de estruturas tonales enriquecidas na súa linguaxe por flexións ou modulacións, con recoñecemento analítico do proceso.
- Práctica auditiva e vogal de obras modales coas súas diversas manifestacións históricas e folklóricas.
- Práctica de intervállica pura (non tonal) e aplicación a obras post-tonales ou atonales.
- Recoñecemento auditivo e análise de estruturas tonales e formáis non complexas.
- Improvisación sobre esquemas armónicos e formáis establecidos ou libres.
- Aplicación vogal ou escrita de baixos armónicos a obras propostas de dificultade adaptada ó nivel.
- Desenvolvemento de hábitos interpretativos a partir do coñecemento e análise dos elementos melódicos-armónicos.

3. LECTO-ESCRITURA

- Práctica de lectura horizontal de notas cos ritmos escritos e indicacións metronómicas diversas.
- Lecturas de agrupacións verticais de notas e en diferentes claves.
- Coñecemento e práctica das normas de escritura melódica e armónica.
- Práctica de lectura de notas, sen clave, aténdose ó debuxo interválico.
- Práctica de identificación e escritura de notas na súa rexistro correcto.
- Coñecemento do ámbito sonoro das claves.
- Iniciación ás grafías contemporáneas.

4. AUDICIÓN

- Práctica de identificación de elementos rítmicos, melódicos, modulatorios, cadenciáis, formáis, tímbricos e estilo nas obras escoitadas.
- Identificación de erros ou diferenzas entre un fragmento escrito e o escoitado.
- Memorización previa á escritura de frases ou fragmentos progresivamente máis amplos.
- Escritura de temas coñecidos e memorización en diferentes alturas, tonalidades.
- Realización escrita de ditados a unha e dúas voces.
- Identificación de acordes.
- Audición de obras e fragmentos nos que se recoñezan elementos estudados.

5. EXPRESIÓN E ORNAMENTACIÓN

- Coñecemento e aplicación de signos e términos relativos a dinámica e agóxica.
- Coñecemento e aplicación dos signos que modifican o ataque dos sons.
- Coñecemento dos signos característicos na escritura dos instrumentos.
- Coñecemento e aplicación de ornamentos adecuándoos á época da obra interpretada.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

1. Interiorizar o polipulso en intres de silencio.

Este criterio é para avaliar a correcta interpretación de compases dispaes, que permita unha execución correcta individual e en grupo.

2. Identificar e executar estruturas rítmicas, con ou sen cambios de compás, nun tempo dado.

Este criterio trata de avaliar a capacidade do alumno para a interiorización dos distintos compases, que debe executar sen cortes e sentindo as equivalencias e os matices agóxicos.

3. Aplicar ritmos percutidos a un fragmento musical escoitado.

Trátase de avaliar ó alumno na súa capacidade de aplicar o ritmo apropiado ó carácter e expresión do fragmento.

4. Distinguir e transcribir polirritmos dados, con instrumentos diferentes.

Trátase de avaliar a xustaposición dos instrumentos, coa individualidade de cada un.

5. Recoñecer auditivamente modos de ataque, acentos e agrupación dos distintos pulsos de compases dispaes.

Preténdese avaliar a asimilación correcta de compases dispaes, para expresalos con corrección, distinguíndoos e escribíndoos.

6. Entonar unha canción ou melodía sen acompañamento, tendo en conta toda a expresividade.

Neste punto inténtase avaliar a capacidade do alumno para afinar, expresar e interpretar con fidelidade.

7. Ler en breve tempo un fragmento musical, e escribilo e entonarlo de memoria.

Preténdese neste punto avaliar a súa memoria, tanto sonora como calígrafa musical.

8. Poñer un ostinato rítmico e sonoro, para entonar e executar en grupo.

Preténdese avaliar a creatividade e coñecementos rítmicos, armónicos, e con carácter analítico da obra.

9. Escoitado un fragmento musical en distintas alturas, coñecer os transportes realizados: intervalos e tonalidades.

10. Cantar a primeiro golpe de vista intervalos melódicos.

Preténdese avaliar ó alumno para poder entonar melodías, ou cancións atonales ou moi cromatizadas.

11. Escoitar intervalos no piano en calquera estado, e representalos na pauta.

Preténdese avaliar ó alumno nas distancias interválicas armónicas.

12. Escoitado un esquema armónico de oito compases (4 + 4), escribilo.

Neste punto preténdese avaliar a capacidade do alumno no seu sentido armónico, a súa capacidade de síntese, de fraseo, etc.

13. Escribir ditados de dúas voces con graos tonales.
Avaliase a capacidade polifónica e tonal do alumno, a súa memoria e o rexistro das voces.
14. escoitar un fragmento melódico dado en distintos registros, busca-los seus esquemas armónicos, as súas notas estrañas e as súas cadencias, e cotexalos.
Neste punto inténtase avaliar a fidelidade do transporte, tanto melódico como armónico.
15. Cantar e analizar melódicamente unha melodía Modal (dórica, frigia, ou mixolidia), e recoñecer o modo.
Este punto ten por obxecto avaliar ó alumno na súa madurez musical en escalas e melodías non tonáis.
16. Dado un baixo, crear un esquema armónico onde se reflectan cadencias, semicadencias, e acordes de quinta aumentada, de dominante secundaria, de sétima de sensible, e o acorde de 4/6 cadencial.
17. Dada unha melodía cun esquema armónico, no que haxa algunha serie de sétimas, recoñecela e escribirla.
Trátase de avaliar a súa comprensión nos enlaces, na súa marcha no baixo, a súa influencia do esquema armónico en toda a obra musical.
18. Analizar unha melodía modulante e destacar as dominantes secundarias sobre os graos que se fixeron, e cara a que tonalidade flexiona cada unha delas.
Avaliase ó alumno sobre a madurez armónica na función dos graos da escala.
19. Analizar melodías melódicas nos distintos tipos de escalas tonales bimodales.
Avaliase os acordes dos graos IV, VI e VII, coas alteracións accidentais, coas súas peculiaridades sonoras e armónicas.
20. Completar melodías con esquema armónico, no cal haxa cadencias andaluzas.
Escoitalas e contalas.
Con este punto queremos avaliar a interiorización sonora e armónica característica dalgunhas melodías e obras españolas.
21. Facer mentalmente e por escrito transportes a tonalidades afastadas, homónimas e enarmónicas.
Con este punto preténdese avaliar a facilidade e axilidade para facer posible o transporte, para adaptalo ós instrumentos ou á súa voz.

PRIMEIRO CURSO DE GRADO PROFESIONAL
DE LINGUAXE MUSICAL

- RITMO

Os contidos dos cursos anteriores.

- . Compases: 4/2, 12/4, 6/4. 9/8 dispar 5/8, 7/8, 10/8.
- . Compases mesturados con cambio de pulso ou pulso constante.
- . Equivalencias: 3/2 e 2/2 a un tempo.

sempre.

4/2 e 12/8

8/8 e 6/4

a dous.

- . Ritmos populares: Petenera. $6/8 + 3/4 =$

Zortzico. $5/8 =$

- . Interpretación de ritmos, polirrítmicos con e sen melodía.
- . Creación de ritmos e ostinatos para acompañar.
- . Grupos de valoración especial:

* Tresíños en dous pulsos; nun pulso

* Tresíños irregulares nun pulso

* Tresíños de semicorcheas.

* Catriños en tres pulsos.

* Catriños irregulares nun pulso.

* Cinqüiños regulares e irregulares nun pulso.

* Septiños regulares e irregulares nun pulso.

* Lecturas rítmicas en dúas claves: SOL e FA en 4ª.

* Interpretación de cánones rítmicos a varias voces.

- ENTONACIÓN

- . Tódalas escalas tonales bimodales.
 - . Tonalidades homónimas.
 - . Gregorianas: dórica, frigia, mixolidia.
 - . Enarmonías.
 - . Notas de adorno cromatizadas.
 - . Modulacións próximas e non próximas.
 - . Melodías e cancións coa expresión, carácter, articulación e fraseo.
- Con acompañamento de piano ou de percusión con ritmos, ou un ostinato rítmico.
- . Intervalos: 2ª, 3ª, 6ª e 7ª maiores e menores.
4ª, 5ª e 8ª xustas; 4ª aumentada (tritonos) e 5ª diminuída.
 - . Intervalos armónicos: audición e cantalos por grupos.
 - . Acordes tonales: audición en estado fundamental e invertidos. Cantalos por grupos.
- Baixos armónicos por grupos mentres se canta unha melodía.
- . Creación de melodías dado o esquema rítmico, armónico, ou ambos.
 - . Completar compases dada a harmonía.
 - . Entonar cancións en dúas claves: Sol e Fa.
 - . Entonar un fragmento en distintas tonalidades (transporte mental).
 - . Analizar cancións en todos os parámetros e buscar a súa harmonía.
 - . escoitar enlaces de acordes para recoñecer as cadencias.
 - . Lectura en pentagrama non convencional.
 - . Lectura polifónica.
 - . Lectura no Do móbil.

- DITADOS

- . Polirrítmicos.
- . Melodías con dificultades propias do nivel.
- . A dúas voces, co baixo dos grados tonales.
- . A dúas voces, co baixo contrapuntístico.
- . Esquemas armónicos con frases e semifrases. 4 cadencial.
- . Inversión de acordes.
- . Transcribir algunha melodía previamente escoitada.

- TEORÍA

- . Funcións tonales. Notas de paso, floreos, dobres floreos, apoiaturas (todos eles poden estar cromatizados), anticipacións, elisións, retardos.
- . Cadencias: perfecta, plagal, semicadencias, rota, andaluza.
- . Serie de sétimas.
- . Acordes de 5ª aumentada, 6ª napolitana, 7ª diminuída, 6ª aumentada, 7ª de sensible, 9ª de dominante.
- . Dominantes secundarias.
- . Tonalidades enarmónicas.
- . Tonalidades homónimas.
- . Graos VI e VII.
- . Compases dispaes, con combinacións que poden ser: constantes ou variadas.
- . Modos gregorianos: Dórico, Frixio, Mixolidio.
- . Modulacións a tons afastados.
- . Transporte.
- . Signos de repetición dun fragmento ou un compás.
- . Coda.

SEGUNDO CURSO DE GRADO PROFESIONAL

DE LINGUAXE MUSICAL

- RITMO

O contido dos niveis anteriores máis:

- . Compases: tódolos anteriores máis compases 15/16, 11/16, 10/8, 6/16, 9/8 dispar e compases mesturados.
- . Tódolos grupos de valoración especial e con calquera forma de tratamento.
- . Articulación en contra da acentuación normal do compás.
- . Alternancia de compases.
- . Ritmos populares (zortzico, petenera).
- . Tódalas formulacións rítmicas con toda clase de figuras.
- . Lectura de tódalas claves.

- ENTONACIÓN

- . Tódalas escalas tonáis.
- . Tódolos modos: Xónico, Dórico, Fríxio, Lídio, Mixolídio, Eólico, Lócrio.
- . Bitonalidade.
- . Politonalidade.
- . Pantonalidade.
- . Atonalidade.

Entonación interválica (tritono, 5ª dis., 7ª M e m, 2º A, 3º dis, 6º A e 7º dis.)

- AGÓXICA, DINÁMICA E CARÁCTER

Práctica de tódolos términos.

- DITADO

Os contidos de cursos anteriores máis:

- . Ditados a dúas voces: voz do baixo grados tonáis, e contrapuntísticos.
- . Rítmico.
- . Melódico: escalas estudadas no apartado de entonación con dificultades rítmicas do curso anterior

- TEORÍA

Os contidos de cursos anteriores máis:

- . Coñecemento e aplicación do transporte. Os instrumentos transpositores.
- . Intervalos: redución e ampliación, intervalos enarmónicos.
- . Nocións de harmonía: Acordes, Cadencias. Acordes alterados, de 9ª serie, de 7ª de dominante, de 7ª e 9ª sobre tónica. Acordes de blues.
- . Modos Gregos.
- . Modos Eclesiásticos.
- . Tonalidade e modalidade.
- . Escalas doutras culturas.
- . Organoloxía.
- . Notas de adorno dos distintos estilos.
- . A notación musical: novas graffas.
- . O ritmo: discusión sobre os compases.
- . A forma.

BIBLIOGRAFÍA: LIBROS DE TEXTO.

GRAO ELEMENTAL

1º CURSO.

Lenguaje Musical. F. SIERRA. Ed. Real Musical.

Lectura rítmica. Ana María Navarrete. Ed. Sociedad Didáctico Musical.

2º CURSO.

Lenguaje Musical. F. SIERRA. Ed. Real Musical.

Lectura rítmica. Ana María Navarrete. Ed. Sociedad Didáctico Musical.

3º CURSO.

Lenguaje Musical. F. SIERRA. Ed. Real Musical.

Lectura rítmica. Ana María Navarrete. Ed. Sociedad Didáctico Musical.

4º CURSO.

Lenguaje Musical. F. SIERRA. Ed. Real Musical.

Lectura rítmica. Ana María Navarrete. Ed. Sociedad Didáctico Musical.

GRAO PROFESIONAL

1º CURSO

Lenguaje Musical. F. SIERRA. Ed. Real Musical.

2º CURSO

Lenguaje Musical. F. SIERRA. Ed. Real Musical.

Teoría de Dionisio de Pedro, vol. 1 e 2

